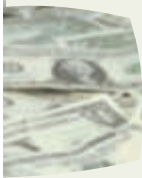

▶ Ранко Милић, предсједник
Уније удружења послодаваца РС
**ЗАКОН МОРА ГАРАНТОВАТИ ПРАВА,
АЛИ И ОБАВЕЗЕ РАДНИКА**

▶ РАРС на Конгресу
Глобалне седмице предузетништва
ОАЗА БРИЉАНТНИХ ПОСЛОВНИХ ИДЕЈА

▶ Добојлије оствариле
предузетнички сан
**"ПЧЕЛИЦЕ" РАШИРИЛЕ
КРИЛА**

О БРОЈ 11 | О МАЈ/ЈУН | О 2012

Републичка агенција
за развој малих и
средњих предузећа

Предузетник

Тема броја:

ИНОВАЦИОНИ ЦЕНТРИ

МЈЕСТО ГДЈЕ ИДЕЈЕ ПРЕРАСТАЈУ У БИЗНИС

Подстицаји за пословне зоне и инкубаторе у Републици Српској

Министар индустрије, енергетике и рударства РС др **Жељко Ковачевић** потписао је уговоре о коришћењу подстицаја за подршку пословним инкубаторима и пословним зонама у Републици Српској.

- У сврху подршке пословним зонама и инкубаторима обезбјеђен је дио средстава са Гранта за спровођење Стратегије развоја МСП, предузетништва и успостављања пословних зона у износу од 147.000 КМ - рекао је Ковачевић подсећајући да је јавни позив био отворен у периоду од 13. до 24. децембра прошле године.

На јавни позив пријавило се 14 општина и градова, од чега су двије општине тражиле подстицај за пословне инкубаторе, док је 12 општина тражило подстицај за пословне зоне. Услов за подстицај пословних зона испунило је 12 општина: Козарска Дубица, Градишка, Бијељина, Мркоњић Град, Власеница, Источно Сарајево, Лакташи, Приједор, Петрово, Србац, Шамац и Нови Град, док су услови за подстицај за пословне инкубаторе испуниле обје пријављене општине Требиње и Приједор.

Износи средстава за пословне инкубаторе су шест, односно 10

хиљада КМ, а за пословне зоне подстицаји се крећу од пет до 14 хиљада КМ.

Министар Ковачевић је нагласио да ће Влада учинити све да пословне зоне у РС заживе, али да је и на локалним заједницама да брину о свом привредном развоју и да буду у функцији инвеститора.

- У комуникацији са локалним заједницама улажемо огромне напоре да олакшамо будућим инвеститорима да граде своје производне активности у индустријским зонама и да им општине буду на услузи. То се прије свега односи на поједностављивање процедура и омогућавање инвеститорима да за кратко вријеме почну да раде у зонама - рекао је Ковачевић.

Начелник општине Мркоњић Град **Дивна Аничих** рекла је да ће 14.000

КМ, колико је ова општина добила, бити утрошено за даљу реализацију пројекта пословне зоне "Подбрдо".

- Ова пословна зона налази се у близини магистралног пута за Бихаћ, а очекујемо да ће изградњом пута Бања Лука-Гламоч постати атрактивна локација за инвеститоре - рекла је Аничихева додавши да се пословна зона простира на 18,5 хектара, од чега ће трећину заузети предузеће "Мркоњић путеви" које планира да се прошири.

Начелник Власенице **Младен Поповић** најавио је да ће у пословној зони ове општине током године бити реализована два пројекта.

- У оквиру првог пројекта словеначки инвеститори ће покренути производњу еколошких пречистача, док се друга инвестиција односи на производњу струје из шумског отпада - истакао је Поповић.

Начелник општине Петрово **Зоран Благојевић** нагласио је да је у пословној зони ове општине тренутно запослено 75 радника, а у току ове године биће изграђена још једна хала од три хиљаде квадратних метара гдје ће бити запослено још 150 радника.

А.ВУКАШИНОВИЋ

ГРАНТОВИ ЗА ЖЕНЕ ПРЕДУЗЕТНИЦЕ

Савјетодавни сервис (Business Advisory Service- BAS) Европске банке за обнову и развој расписао је јавни позив за додјелу грантова за консултантске услуге. На њега се могу пријавити приватне компаније у БиХ које воде женски менаџери или су у већинском власништву жена.

За БАС програм "Жене у бизнису на западном Балкану" могу аплицирати предузетнице које су тек основале своју компанију или имају изводљиве пословне идеје, наводи се у позиву.

Компаније које аплицирају морају имати финансијску стабилност и потенцијал раста, те потребу за услугама пословног савјетовања.

Што се тиче погодних сектора, на позив се могу пријавити сви пословни сектори изузев војне и дуванске индустрије, осигурања, банкарства, финансијских услуга и клађења.

Такође, потенцијални апликанти морају имати плаћања од десет до 75 процената укупних трошкова пројекта, јер БАС пружа грант од 25 до 90 одсто укупних нето трошкова пројекта, односно до максимално 10.000 евра.

Пословно савјетовање је могуће из маркетинга (истраживање, стратегија, брендинг, промотивни материјали, веб сајт дизајн,...) припреме пословних планова, израде Студије изводљивости, развоја информа-

ционих система.

Потенцијални апликанти савјетодавну подршку кроз овај програм, између осталог, могу добити и из области пољопривреде, енергетске ефикасности и заштите околине, стандардизације...

МЈЕСТО ГДЈЕ ИДЕЈЕ ПРЕРАСТАЈУ У БИЗНИС

Свака држава која жели одржив развој непрекидно стимулише предузетништво, а једна од значајних мјера је и успостављање специфичних центара чији је циљ директна подршка развоју иновативних идеја. На тај начин, добра пословна идеја добија предуслов да се развије у успјешан и одржив пословни систем који ће генерисати запошљавање и имати извозни потенцијал.

Предузетништво и мали бизнис данас у свијету имају пресудну улогу у развоју економија и друштва у цјелини. Овај сектор запошљава од 60 до 80 одсто радне снаге на свјетском тржишту, производи значајан дио нове вриједности, врло је флексибилан и у највећој мјери заснован на новим технологијама и услугама, креативности и иновативности. Свака држава која жели одржив развој непрекидно стимулише предузетништво, а једна од значајних мјера је и успостављање специфичних центара чији је циљ директна подршка развоју иновативних идеја. На тај начин, добра пословна идеја добија предуслов да се развије у успјешан и одржив пословни систем који ће генерисати запошљавање и имати извозни потенцијал.

Република Српска је препознала значај оваквог начина подстицања предузетништва, па је у оквиру мјера за стварање повољног пословног оружења иницирала и отварање првог иновационог центра. Уз помоћ Владе Краљевине Норвешке, Влада Републике Српске у сарадњи са академском заједницом (Универзитети у Бањој Луци и Источном Сарајеву), Републичком агенцијом за развој малих и средњих предузећа и Градом Бања Лука, омогућила је прије двије године отварање модерно опремљеног, комбинованог центра за подршку и развој предузетништва у Бањој Луци.

Иновациони центар Бања Лука (ИЦБЛ) има задатак да подржи развој компанија које ће бити способне да широком тржишту понуде напредна комерцијална рјешења у виду производа и услуга, запошљавања и унапређења пословних процеса заснованих на знању и примјени иновативних и напредних технологија. Подршка подразумијева читав спектар услуга које се реализују кроз пословну инкубацију, консалтинг и тренинге. Намијењене су почетицима, потенцијалним предузетницима који имају пословне идеје,

али и већ постојећим предузећима која желе да унаприједи пословање. У зависности од фазе у којој се налазе, предузећа и тимови подршку у оквиру пословног инкубатора могу добити максимално на три године што би требало бити довољно да их оспособи за самостално егзистирање на тржишту. Преинкубација траје шест мјесеци након чега тим треба да региструје предузеће да би ушао у фазу инкубације. ИЦБЛ нуди и могућност тзв. виртуелне инкубације која је намијењена предузећима која испуњавају услове за улазак у инкубатор, али немају потребу за пословним простором у оквиру инкубатора.

Сваком станару пословног инкубатора, било да је ријеч о тиму или предузећу, на располагању је одређени пакет подршке који подразумева канцеларијски простор по повлаштеним условима, услуге пословног савјетовања које пружају стручњаци у областима које су неопходне за даљи развој предузећа, бесповратна подстицајна средства за развој производа и излазак на инострано тржиште, повезивање са партнерима у земљи и иностранству и подршку при тражењу инвеститора.

Тренинг одјељење ИЦБЛ-а у сарадњи са акредитованим компанијама, образовним институцијама и стручњацима у привреди и академској заједници, пружа услуге стручног – неформалног образовања и усавршавања кроз организовање комерцијалних, међународно сертификованих курсева за обуку. Све наведене услуге обука и тренинга ИЦБЛ нуди кроз два основна стуба тренинга: основне пословне вјештине и ЕУ фондови и информационо-комуникационе технологије.

Како пословни инкубатор послује тек непуне двије године, већина предузећа још увијек послује у његовом окриљу, изузев предузећа „Турбина ИПД“ које је пословање наставило у властитом простору. Тренутно је у инкубатору шест предузећа у фази инкубације, шест тимова је у фази преинкубације, а два предузећа су у фази виртуелне инкубације. С обзиром на то да су сви станари забиљежили позитиван раст и развој у претходном периоду, даљи рад пословног инкубатора биће усмјерен на позиционирање станара на националном, регионалном и интернационалном тржишту.

ИЦБЛ шири своју дјелатност посредством пословних вртова. Идеја је да се у наредном периоду органи-

зује читаву мрежу оваквих центара за подршку предузетништву широм Републике Српске. За сада су формирана два – Универзитетски предузетнички центар у Бањој Луци и Пословни врт у Градишци. Суштински, они представљају реплику иновационог центра чији је циљ да идентификују пословне идеје и потенцијалне предузетнике и подрже њихов развој на подручјима ван Бање Луке, али и у специфичним срединама какав је Универзитет.

Осим директне помоћи станарима, пословни вртови имају и приступ услугама и сервисима које пружа ИЦБЛ као што су приступ мрежи пословних анђела, фондовима ризичног капитала, интернационализација и обука у оквиру основних пословних вјештина и ICT сектора.

Даљи развој ИЦБЛ-а ићи ће у правцу развоја и унапређења позитивног пословног амбијента са посебним нагласком на интернационализацију пословања станара, као и развој програма за неформално образовање и стицање неопходних „пословних“ вјештина.

аутор текста
Драго Гверих
извршни директор ИЦБЛ

ПОСЛОВНИ ВРТ ГРАДИШКА

Пословни врт Градишка је модерно опремљен центар за развој предузетништва основан с циљем да се на подручју општине Градишка подстакне и унаприједи развој доминантних грана привреде: пољопривреде, дрвне индустрије, туризма и екологије као једног од одрживих принципа свих будућих планова развоја општине.

Пословни врт има за циљ да помогне формирање и груписање предузећа која ће бити заснована на знању, која доприносе економском расту генерисаном путем технолошки напредних пословних рјешења, високо квалификованој и мотивисаној радној снази са повећаном способношћу за учешће у интернационалном пословању.

Нове информационо-комуникационе технологије, увођење иновација и нових технологија у пословање, услуге формалног и неформалног образовања, стандардизација и осигурање квалитета, маркетинг и унапређење продаје и дизајн производа су циљане предузетничке услуге које би биле доступне наведеним секторима у овом пословном врту.

ЗАКОН О РАДУ ТРЕБА ДА ГАРАНТУЈЕ ПРАВА РАДНИКА АЛИ И ЊИХОВЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА ПОСЛОДАВЦИМА

Статрамо да треба обезбиједити и гарантовати максимална права у складу са Конвенцијама МОП-а и најбољим европским праксама, али исто тако и да се обезбиједи поштовање обавеза као и елиминисање давно стечене навике да је једном добијени посао, посао за сва времена

Привредни амбијент у РС је у продуженој фази транзиције са јако пуно елемената неуређености и оптерећености сивом економијом која је доминантна и као таква не дозвољава његово стабиловање. Све ово се дешава из разлога што се ту преламају интереси многих лобија којима није стало да се успостави уређено тржиште, него напротив, снагом свога утицаја успијевају додатно закомпликовати стање на начин да се доносе законска рјешења која промовишу њихове интересе, а истовремено та рјешења праве хаос у смислу усаглашености са осталим сетовима закона и отежавају пословање другим дијеловима привреде с једне стране, те стварају услове за корупцију, с друге стране, каже за „Предузетник“ **Ранко Милић**, председник Уније удружења послодаваца РС.

Који су тренутно највећи проблеми са којима се суочавају привредници у РС?

Тешко је у кратким цртама одговорити на ово питање. Проблеми привреде се налазе како у многим заосталим схватањима и погрешном разумијевању транзиције, тако и у законским рјешењима која су резултат таквих схватања. Надаље, не постоји јасан концепт развоја РС осликан кроз Стратегију развоја, која би требала да да јасне и недвосмислене смјернице како о регионалним, тако и секторским приоритетима, динамички исказаним кроз краткорочне, средњорочне и дугорочне циљеве. У таквим условима напросто је немогуће на микро плану

предвидјети шта вас све у пословању може у међувремену задесити и која законска рјешења могу да се појаве у било којој фази вашег пројекта, тако да од добре идеје преко ноћи можете усљед таквих непредвиђених околности да уђете у непремостиве проблеме. Ово није проблем само домаћим активним послодавцима, него се са оваквом врстом страха сусрећу и потенцијални страни улагачи, а када се овоме дода и утицај глобалне кризе онда није ни чудо што је у прошлој години забиљежен драстичан пад страних инвестиција.

У ком смислу Унија утиче на побољшање статуса послодавца?

Унија удружења послодаваца РС је једина репрезентативна организација послодаваца у РС. Ради се о добровољној организацији која послује под прилично тешким околностима, с обзиром на обим активности и обавеза. Захваљујући квалитетној сарадњи са Привредном Комором РС, успијевамо да у највећој мјери реализујемо већину активности, како у домену социјалног дијалога у РС, тако и на плану контаката и активности на јачању препознатљивости Уније на домаћем и међународном плану. Оно што се може означити као карактеристика нашег дјеловања је да још увијек не успијевамо да у задовољавајућој мјери

остваримо утицај на власт у смислу схватања проблема привреде и неминовности промјена у приступу при креирању измјена законских рјешења. Но и поред тога успијевамо да, у сарадњи са Комором и њену свесрдну помоћ, дођемо до неких измјена, па смо тако у претходном периоду издејствовали измјене у Закону о рачуноводству и ревизији којима је елиминисана обавезност ревизије за мала и средња предузећа што је, мора се признати, солидна уштеда за послодавце. Надаље смо успјели утицати да се мијења Закон о порезу на доходак, на начин да се не опорезује добит уложена у нове производне капацитете. Тренутно покушавамо издејствовати измјене у Закону о порезу на непокретности, по коме се предузећима која се баве станоградњом та инвестиција сматра непокретношћу и подлијеже опорезивању, а ми сматрамо да то не би требало да буде тако из простог разлога што је то производ као и сваки други производ и тек након продаје крајњем кориснику он постаје непокретност. Тешко је на крају крајева набројати све наше активности које су на директан или индиректан начин довеле до стварања услова за промјене које резултују олакшицама за послодавце.

Имали сте примједбе и на нови Закон о ПИО. У ком смислу усвојена рјешења утичу на положај послодавца?

Већина примједби које су биле на Закон о ПИО су се односиле на рјешења која су нуђена и могла су индиректно да проузрокују нова оптерећења за привреду с једне стране и да је, с друге стране, због рјешења која су нуђена у смислу старости, учине неефикаснијом и неконкурентнијом. Успјели смо такође да нека рјешења везана за професионалну рехабилитацију, а која су значила ново оптерећење за послодавце, измјестимо из овог закона, тако да се сва та питања регулишу Законом о професионалној рехабилитацији. Остајањем на рјешењу да се право на пензију стиче са 40 година стажа омогућено је да се одржи колико-толико несметано подмлађивање радне снаге као битног фактора у процесу одржавања продуктивности и конкурентности. Успјели смо се изборити да се прихвата наш став по коме се проблем Фонда ПИО не може рјешавати удаљавањем од права на пензију оних који су већ престарили за било какав рад, него се он једино може рјешавати новим привредним замахом и новим запошљавањима са циљем стварања нове вриједности на бази чега ће моћи на дуже стазе да се очекује стабилизација привреде и економије уопште.

Очекују се разговори о новом Закону о раду на нивоу социјалних партнера? Какве промјене прижељкујете?

Што се очекиваних преговора о Закону о раду тиче морам рећи да су се давно требали десити не само преговори него и нови Закон о раду. На жалост, ми имамо ситуацију да је један од социјалних партнера, конкретно Савез синдиката РС (ССРС), заузео неприхватљив став да се не може дирати у достигнути ниво права. При томе главни аргумент им је то да се не поштују та права и да прво треба достићи ниво

ПОДСТИЦАЈИ ВЛАДЕ РС

У више наврата смо указивали на апсурдност неких рјешења. Тачно је да и у економским политикама и у буџету постоје ставке подстицаја извозним предузећима, али се упорно поставља питање ефикасности тих мјера и сврсисходности трошења новца из буџета, а да при томе немамо резултате, нити се стварају перспективе за дугорочан опоравак економије. Врло често се доносе рјешења која омогућавају у манипулацију, па све то заједно не доносе очекиване ефекте. Само нова запошљавања у производно-услугном сектору могу на краће рокове дати неопходне ефекте, а до тих запошљавања мора доћи преваходно и доминантно на бази освајања производње која ће супституисати садашњи неконтролисани увоз, чиме ће се истовремено смањити одлив новца са нашег тржишта и поправити спољнотрговински биланс, што утиче на стабилност домаће економије. У једном дијелу тих мјера може се бавити и подстицајем извоза, али само оних грана и производа у којима може да се обезбиједи екстензивно запошљавање и конкурентност на свјетском тржишту.

апсолутног поштовања истих, па тек онда размишљати о евентуалним измјенама закона. Ово је демагошки приступ по коме се стање никада не би могло мијењати. Мора се прије свега схватити да овај закон припада неком другом времену у коме је све било друштвена имовина и у коме је владао систем самоуправног социјализма. Данас је ситуација обрнута, доминантно је приватно власништво капитала и напосто закон треба прилагодити стварним околностима. Навешћу само један примјер. У социјалистичком самоуправном друштву, небитно је било колико фирми сте промијенили, ваш минути рад исказан као ваше учешће у надградњи фирме који нисте добили кроз плату се могао акумулирати и сваке године исплаћивати у увећаном износу у односу на претходну годину, без обзира у којој фирми радите у том моменту. Данас, у условима приватног власништва, просто ми је несхватљиво да неко очекује да послодавац исплаћује минути рад раднику који је ко зна колико дуго радио код неког другог послодавца и код њега стварао акумулацију о којој сам претходно говорио. Они који мисле да ово право и даље треба остати напосто не разумију о чему причају. Наравно да наши захтјеви за измјенама закона не иду у правцу обесправљивања радника, како то често имају обичај да кажу из ССРС. Напротив, ми сматрамо да треба обезбиједити и гарантовати максимална права у складу са Конвенцијама МОП-а и најбољим европским праксама, али исто тако и да се обезбиједи поштовање обавеза као и елиминисање давно стечене навике да је једном добијени посао, посао за сва времена. Флексибилност у ангажовању и отпуштању радне снаге мора да буде на највећем нивоу и базирана на потреби послодавца, наравно уз максимално поштовање свих права која се утврде новим Законом.

Д. ГАВРИЛОВИЋ-КУЈУНЦИЋ

ОАЗА БРИЉАНТНИХ ПОСЛОВНИХ ИДЕЈА

Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа, као домаћин Глобалне седмице предузетништва за Босну и Херцеговину, учествовала је на Глобалном конгресу предузетништва који је одржан у Ливерпулу од 11-16. марта 2012. године.

Ливерпул је, иначе, једно од водећих британских пословних одредишта гдје су чак четири милијарде фунти усмјерене на стварање амбијента за посјетиоце, инвеститоре и предузетнике који дјеле исту страст према предузетништву. То је један од водећих британских предузетних градова, мјесто гдје се стварају нове идеје, производи и услуге.

Конгрес је одржан у Ливерпулској арени и Конгресном центру, а присуствовало му је око 3500 делегата из преко 120 земаља домаћина, као и много предузетника, представника успешних компанија, лидера и младих људи који дијеле исту страст према добрим идејама, иновацијама и намјерама да своје снове претворе у стварност.

Први дан конгреса протекао је под слоганом „Уложи снагу-вољу у побједу“ и био је фокусиран на три теме које истражују концепт успешног бизниса: „Ко се усуди – побјеђује“, „Ко брине/коме је стало – побјеђује“ и „Ко дијели – побјеђује“.

Један од говорника био је и бивши оснивач „Virgin group“ **Ричард Бренсон**, милијардер који је богатство стекао својим идејама и упорним радом. Он је говорио о

свом путу до успјеха, идејама које је имао, њиховој реализацији, али и падовима које је доживљавао.

Презентацију је одржао и **Тери Леах**, бивши шеф „Tesco“ ланца, откривши шта је била његова жеља за побједом и несебично дајући савјете и одговоре заинтересованим учесницима конгреса.

Лорд Хеселтин, потпредсједник британске владе и предузетник, осврнуо се на потребу ризика у пословању и разлоге задржавања компаније „Хаумаркет“ коју је основао и на чијем је челу више од четири деценије.

У оквиру конгреса представљене су предузетничке идеје, одржан је мини-фестивал иновативних стартап подухвата, као и бројни тематски састанци који се тичу остварених и планираних глобалних активности које све земље домаћини спроводе у току Глобалне седмице предузетништва.

Глобална седмица предузетништва организована је прошле године у 123 земље. Уз подршку 24.008 партнерских организација организовано је 33.846 активности у којима је учествовало 7.428.690 младих људи.

Конгрес у Ливерпулу оцијењен је веома успешним, а домаћин наредне године биће Бразил - Рио де Жанеиро, гдје ће се све земље домаћини ГСП опет окупити и представити активности из 2012.године и договорити планове за наредну годину.

К. БАБИЋ-ЈАНКОВИЋ

КОНКРЕТНА ПОДРШКА ПРЕДУЗЕТНИЦИМА

Једна од значајних активности у том смислу је и успостављање инфо центра за инвеститоре, као и Сајма привреде који је за врло кратко вријеме постао незаобилазна адреса већем броју привредних субјеката у Републици Српској

Општинска агенција за развој малих и средњих предузећа Модрича основана је 2003. године одлуком Скупштине општине Модрича и финансира се из општинског буџета. У протеклом периоду агенција је доста пажње посветила конкретним видовима подршке развоју предузетништва и малих и средњих предузећа. Једна од значајних активности у том смислу је и успостављање инфо центра за инвеститоре, као и Сајма привреде који је за врло кратко вријеме постао незаобилазна адреса већем броју привредних субјеката у Републици Српској. Увиђајући његов значај, овај сајам су подржали Општина Модрича, али и Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства Републике Српске.

Агенција је, такође, помогла сертификацију осам предузећа са подручја

општине Модрича за увођење ИСО стандарда 9001-2009 и ИСО 14000. Уз помоћ Министарства индустрије, енергетике и рударства РС реализован је пројекат јачања капацитета локалних развојних агенција, а успјешно је проведен и ИПА пројекат прекограничне сарадње са србијанском општином УБ „Селективно прику-пљање отпада“. Доста труда у претходним годинама уложено је и у промотивне активности које су имале за циљ боље позиционирање саме Агенције у јавности, али и промоцију општине и привреде. Штампани су бројни промо материјали, побољшана комуникација путем веб странице Агенције, организовани семинари и сл.

У овој години акценат је на пројектима који треба да помогну у рјешавању проблема незапослености кроз привлачење инвеститора и отварање нових предузећа. У том смислу највише се очекује од пројекта успостављања Агроиндустријске зоне Модрича/Гаревац који ће бити кандидат у склопу пројекта „Производно-едукативни центар у пољопривреди“, као и од још једног пројекта прекограничне сарадње са Србијом под називом „Учење кроз рад у пољопривреди“. Пројекат би се реализовао у сарадњи са општином УБ, а вриједан је око 250.000 евра.

Агенција континуирано ради и на кадровском јачању. Тренутно је у Агенцији ангажовано пет радника, од чега три у сталном радном односу. За њих су обезбјеђене разне врсте

едукација и усавршавања кроз пројекте који су реализовани у сарадњи са Њемачким друштвом за техничку сарадњу ГИЗ и Републичком агенцијом за развој МСП.

Иначе, добру сарадњу Агенција је остварила и са бројним донаторима, министарствима у Влади РС и Општином Модрича. Став Агенције је да је неопходна чвршћа сарадња међу свим релевантним институцијама, посебно сада кад је потребно зауставити и отупити оштрицу свјетске економске кризе која је узела данак и код нас.

Слободан Милојевић
директор Агенције

Милан Радовић, директор Нове банке а.д. Бања Лука, проглашен је за најменаџера у 2011. години и најменаџера у области банкарства у избору који су у марту ове године по четврти пут организовале дневне новине "Фокус".

У области малих предузећа, титулом најменаџера окитио се **Трифко Носовић** из билећког "Никпром-а", док је у области средњих предузећа, за најменаџера проглашен **Перица Репајић** из предузећа "Дукат" д.о.о. Бања Лука.

За привредника године у области осигуравајућих друштава проглашен је **Саша Чудић**, директор Дунав осигурања а.д. Бања Лука. У области туризма за најбољег је изабран **Драган Богдановић**, ЗТЦ "Бања Врућица" Теслић, а у области пољопривреде **Радован Вукоје**, Подрум "Вукоје" д.о.о. Требиње.

Директор Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа **Слободан Марковић**, који је био предсједник стручног жирија за избор најменаџера, рекао је да је лајтмотив овог избора био фокус на човјека.

- За разлику од других избора, овај избор фокусира се на човјека који је носилац свега. Тражимо најквалитетнији профил менаџера у односу на оно што Српска данас треба - истакао је Марковић.

"Рафинерија уља" Модрича најуспјешније је привредно друштво у Републици Српској за 2011. годину у избору који је девети пут организовала Привредна комора Републике Српске. Рафинерија је проглашена и најбољом у категорији за најуспјешније велико привредно друштво, док су на другом мјесту компаније "Марбо" Лакташи и "Хемофарм" Бања Лука.

Најуспјешније средње привредно друштво је "Боснамонтажа" Приједор, најуспјешније мало привредно друштво је "Армако" Прњавор, док је прво мјесто за најзначајнију инвестицију припало "Телекомуникацијама Републике Српске" Бања Лука.

У категорији за допринос у области запошљавања прво мјесто припало је компанији "Арцелор Митал" Приједор, у категорији извозника финалних производа компанији "Никпром" Билећа, док је за препознатљив квалитет прво мјесто припало друштву "Младегс пак" из Прњавора за додатак јелу с поврћем "Бони зачин".

За допринос развоју женског предузетништва награђене су

Свјетлана Мићић из предузећа "Адрија ММ" Бања Лука, **Зорица Тасовац** из "Беладоне" Требиње, **Милена Врховац** из предузећа "Дибор" Градишка и **Милена Павловић** из "Цептер паспорта" Бања Лука.

Прво мјесто у категорији за иновативност припало је "Микроелектроници" из Бање Луке, посебно признање за допринос развоју туризма добила је "Бања Врућица" Теслић, а награду за највећи пласман кредитних средстава у привреду добила је Хипо Алпе Адриа банка из Бање Луке.

У категорији новооснованих привредних друштава признање је добило "Машрум трејд" Бања Лука, а за остварену сарадњу са привредом награђени су Технолошки факултет из Зворника и Машински факултет Бања Лука.

НАГРАЂЕНИ РЕКОРДЕРИ У ПРОИЗВОДЊИ МЛИЈЕКА

На традиционалној манифестацији "Дан рекордера" која је одржана почетком априла, а коју је организовала компанија "Млијекопродукт" из Козарске Дубице, Златном статуом у производњи сировог млијека награђено је газдинство **Ибрахима Хотића** из Жеравице код Градишке са произведених 373.913 литара млијека. У конкуренцији преко четири хиљаде газдинстава која се баве производњом сировог млијека у Републици Српској, титуле рекордера за прошлу годину припале су **Милораду Арсенићу** из Јохова код Козарске Дубице на чијем имању је произведено 337.499 литара млијека и **Сими Пантелићу** из Шамца са произведених 365.818 литара. У категорији компанија награђено је пољопривредно добро "Семберија" из Бијељине са испоручених 1.323.616 литара млијека. Компанија "Млијекопродукт" из Козарске Дубице обиљежила је овом приликом и 15 година рада, уручила признања и награде радницима који су од самог почетка у компанији, те институцијама и организацијама са којима успјешно сарађује.

РИЧАРД БРЕНСОН
власник компаније “Virgin Group”

Важна ствар за оснивање бизниса је умјетност одабира. Пронађите људе који су бољи у одређеном послу од вас, да раде тај посао за вас. Искочите у страну што чешће можете, како би сагледали све из друге перспективе.

Дајте особљу слободу да погријеше у свом раду. Људи напуштају предузећа, јер им се не даје слобода да чине ствари које мисле да требају у датом тренутку. Вјерујте им!

Ако сте бољи од ваше конкуренције онда ћете преживјети - борите се!

Слободан маркетинг је најбољи тип, тј. чланци у новинама, прилози на тв и сл.

Почастите добро своје ПР-овце, јер ће они обзнанити оно што је урађено.

Родитељи не би требали само гурати дјецу на факултете, већ их подржавати ако желе покренути посао!

Једноставним посматрањем можете створити велику пословну прилику (Леах је навео примјер “Tesco” трговина које су задовољиле потребу за промјеном начина живота). Све прво упознајте и испитајте !

Будимо храбри! Људи се укоче од страха. Страх је пренадуван. Ако сте у потрази за истином можете промијенити ствари.

Можете иновирати и из унутрашњости корпорације/предузећа, иновације не долазе само извана.

Такмичите се! Учите од конкуренције, немојте је се бојати!

Посао са којим сте се винули у бизнис можда неће бити онај са којим ћете завршити. Али морате се држати основне сврхе зашто сте кренули у њега. То је један од разлога зашто породични бизниси трају дуже од јавних! Они боље и снажније штите свој основни циљ!

ТЕРИ ЛЕАХ
власник ланца “Tesco”

Добојлије Дејан Стевић и Саша Јањушић остварили свој предузетнички сан

“ПЧЕЛИЦЕ” РАШИРИЛЕ КРИЛА

„Наш бизнис“, едукативни серијал који реализује РТПС у сарадњи са Републичком агенцијом за развој МСП, Привредном комором РС, Универзитетским предузетничким центром Бања Лука, Економским факултетом Бања Лука и Иновационим центром Бања Лука, био је пресудан у професионалном животу **Дејана Стевића** и **Саше Јањушића**. Побједом у прошлогодишњем серијалу обезбједили су себи радна мјеста и успјели у дугогодишњој намјери да покрену производњу меда и осталих пчелињих производа.

- Дејан и ја смо доказ да млади и образовани људи који желе да раде могу сами себи обезбједити посао. На аудицију за „Наш бизнис“ прошле године пријавили смо се случајно, побиједили и данас имамо своје предузеће. Захваљујући Републичкој агенцији за развој малих и средњих предузећа регистровани смо самосталну занатско-трговачку радњу у Добоју - почиње њихову причу о побједи и остварењу професионалних жеља Саша Јањушић.

- Регистрација предузећа ишла је веома брзо. **Маја Кнежевић** из Републичке агенције за развој малих и средњих предузећа била је од изузетне помоћи. Осим што нам је Агенција обезбједила финансијска

средства за регистрацију, Маја нам је сам процес у многоме олакшала. Одмах након побједи кренули смо са прикупљањем потребне документације, а након тога све је ишло веома брзо. Нисмо задржали назив фирме који смо користили у серијалу. У Добоју већ постоји предузеће које се зове „Пчелица“, па смо ми назив тима ставили у множину. Сада смо самостална занатско-трговачка радња „Пчелице“ – каже Саша.

Његов колега и партнер Дејан истиче да је прошла година за њих двојицу била права прекретница.

- Сасвим случајно смо сазнали за аудицију. Један дан уз кафу у локалном кафићу, разговарали смо о томе како да унаприједимо производњу меда којом се бавимо већ неко вријеме, али аматерски. Случајно смо видјели плакат на којем је био позив за аудицију. Послије смо и на РТПС видјели цинглове са позивом на аудицију. Помислили смо да немамо шта изгубити и дошли на аудицију. То нам је била најпаметнија одлука у животу. На почетку серијала нисмо имали никаква очекивања и били смо максимално

опуштени. Касније, како смо напредвали у такмичењу, очекивања су расла и схватили смо да постоји шанса да побиједимо. И јесмо. Невјероватно – истиче Дејан.

У протеклом периоду куповали су нови материјал и набавили ројеве. Осим производње меда планирају производити и матичну млијеч, али и пчелињи отров који се користи у фармацеутској индустрији. Пуном паром развијају бизнис. Веома су захвални на шанси коју им је серијал пружио и мишљења су да је то одлична прилика за све који имају неку пословну идеју.

- Данас, када је веома тешко добити посао, идеја о самозапосљавању је добар начин да се ријешу основно егзистенцијално питање - сагласни су Саша и Дејан.

Нова сезона серијала „Наш бизнис“

Аудицијама у Брчком и Бијељини завршен је први елиминациони круг нове сезоне „Нашег бизниса“. Жири, у чијем саставу је и представник Републичке агенције за развој МСП, одабрао је девет тимова који су прошли директно у такмичење. Остала су још три слободна мјеста и жири ће на посебној сједници одлучити ко још иде у такмичење.

Ове године кандидати су имали иновативне, али и већ виђене идеје. У Источном Сарајеву **Будимир Шубара** и **Бранко Новаковић** жирију су изнијели своју идеју о примјени обновљивих извора енергије у гријању, хлађењу и производњи топле воде. Приједорчанке **Драгана** и **Биљана Јанковић** жири су убјеђивале у успјех њихове пословне идеје о узгоју и преради љешника, тартуфа и бундеве. О тартуфима размишља и **Жељко Васић** из Братунца, док су се **Зоран Мићановић** и **Илија Дачић** из Брчког такође одлучили за производњу гљива. Занимљиве идеје имали су и **Алекса Михајловић**, те **Зоран Гаврић** и **Дојчило Цвијић** из Бање Луке. Иако су из Гацка, на аудицију у Фочи дошли су **Борка Бејат** и **Радован Паповић** са идејом за еколошко и комунално збрињавање пластичне амбалаже и припреме амбалаже за рециклажу. Мркоњићани **Слађана** и **Милан Цвијић** своју идеју члановима жирија представили су у Градишци. Етно-радионица за израду народних ношњи, обука за ткање, везење и плетење, идеја је са којом су на аудицију у Бијељини дошли **Зоран** и **Вишња Мандић**.

РТПС побједнику даје 10.000 КМ, а партнери серијала обезбјеђују вриједне награде тиму који покрене посао.

ИНТЕРНЕТ УБРЗАВА РАЗВОЈ МСП

Када би интернет био држава он би био пета економска сила у свијету - након Сједињених Држава, Кине, Јапана, Индије и Њемачке, наводи се у студији консултантске фирме "Бостон консалтинг груп" (BCG).

Према овом извјештају, до 2016. године у свијету ће бити три милијарде интернет корисника, а према предвиђањима пословање преко интернета, које игра све већу улогу у расту привреда, до 2016. године ће с 4.200 милијарди долара учествовати у укупном бруто домаћем производу чланица Групе 20 најразвијенијих земаља свијета.

У 2010. години је било 1,9 милијарди интернет корисника, а остварен је бруто национални приход од 2.300 милијарди долара.

У саопштењу се наводи да ће "интернет економија" расти темпом од осам одсто годишње у развијеним земљама, као и двоструко више на тржиштима у развоју, преноси агенција Франс прес.

Индија и Аргентина оствариће највећи раст од 23, односно 24 одсто, наводи се у извјештају BCG.

- Интернет економија је једна од позитивних прича о развоју свијета - изјавио је аналитичар BCG и један од аутора извјештаја **Дејвид Дин**.

У неким земљама, укључујући Француску, Њемачку и Кину, мала и средња предузећа (МСП) која активно

послују на интернету остварила су знатно већи раст продаје од фирми које нису довољно присутне на интернету.

- Широм свијета, МСП која користе интернет развијају се брже и отварају више нових радних мјеста него она предузећа која то не раде - изјавио је економиста BCG **Пол Цвиленберг**.

Он је додао да државе могу да ојачају своју конкурентност и перспекте привредног раста охрабривањем предузећа да се окрену интернету.

У Великој Британији "интернет економија" учествује са 8,3 одсто у бруто домаћем производу (БДП), што представља навјећи удио у односу на било коју другу земљу Групе 20.

Вриједност интернет куповина и продаја у 2010. износила је 121 милијарду фунти (191,7 милијарди долара), што је више од 2.000 фунти по глави становника, саопштили су истраживачи из компаније "Бостон консалтинг груп".

BCG истиче да Велика Британија остварује знатно више продаја на интернету него било која друга велика економија.

Према подацима компаније BCG у 2010. је око 13,5 одсто свих куповина обављено преко интернета, уз очекивани раст на 23 одсто до 2016. године.

ДРУШТВО КАПИТАЛА

облик организације предузетништва у који његови чланови уносе свој капитал и сnose ризик до висине уложеног капитала

...

ФИКСНИ ТРОШКОВИ

представљају трошкове у предузећу који не реагују на повећање или смањење искоришћености капацитета

...

ИЗВОД

писана информација о стању рачуна код банке

...

КОНТО

шифра пословног догађаја или појединих облика имовине, обавеза и капитала

...

МАРКЕТИНГ

појам који означава укупну активност продаваца према купцима

...

НЕМАТЕРИЈАЛНА УЛАГАЊА

улагање (инвестиције) у нематеријалне облике имовине (патенти, лиценца права)

...

НОРМАТИВ

одређује колико треба нечега утрошити за одређену производњу или услугу. Норматив се изражава у новчаним или натуралним јединицама

...

ОСНИВАЧКА УЛАГАЊА

улагања у току процеса оснивања и увођења у рад предузећа

...

